

Pogled na vrt, kjer se prepletajo obstoječe stavbe, grad in nova arhitektura

Idejna zasnova revitalizacije graščine Bokalce v stanovanjsko skupnost za ženske v stiski

Avtorica: Vanesa Garpova | Mentor: prof. Mihael Dešman | Somentorica: doc. Vlatka Ljubanović | UL FA | EMŠ Arhitektura / Magistrsko delo / Ljubljana / 2025

OPIS PROJEKTA

Arhitekti lahko odgovorijo na potrebe marginaliziranih, socialno in ekonomsko izključenih posameznikov, kot so starši samohranilci, ranljive ženske, otroci in žrtve nasilja, ki se soočajo s stanovanjsko in okoljsko krizo. Stanovanja se pogosto obravnavajo kot naložba in ne kot osnovna človeška potreba in pravica. V okviru prenove Gradu Bokalce v Ljubljani zasnujem neprofitni stanovanjski mehanizem, ki se odziva na potrebe ranljivih skupin, natančneje deprivilegiranih žensk in mater. Center za socialno delo (CSD) nudi začasno nastanitev, vendar se po izteku programa pojavljajo težave pri iskanju dolgoročne rešitve za bivanje, financiranje stroškov in varstvo otrok.

Raziskujem, kako lahko spremenimo paradigmo dojemanja starih gradov – iz simbola bogastva v katalizator za razvoj skupnosti. Namesto tipične adaptacije v statične spomenike z omejeno rabo predlagam alternativno, dinamično okolje, ki upošteva zgodovino in okoliški kontekst, hkrati pa vključuje naravo ter daje drugo priložnost tako dediščini kot njenim uporabnikom. Poudarek je na ustvarjanju prostora za socialno interakcijo, osebno rast in varnost s feminističnim oblikovalskim pristopom. Ta pristop temelji na modelu skupnega bivanja, ki spodbuja občutek kolektivne pripadnosti, enakost, skupne storitve in raznolikost. Ob tem se občutljivo prilagaja lokaciji ter vzpostavlja odnose med naravo in grajenim okoljem, starih in novim, individualnim in kolektivnim.

Z revitalizacijo Gradu Bokalce želim vdihniti življenje anemičnim soseskam in pokazati večnamenskost prostora. S tem projekt ne prispeva le k arhitekturni prenovi, temveč tudi k dvigu splošne kakovosti življenja in dobrega počutja uporabnikov.

LOKACIJA

SISTEM STANOVANJSKE SKUPNOSTI

Stanovanjska zadruga načrtuje in gradi zadruga stanovanja. Ob tem gradi tudi zaupanje z občino, ki zagotavlja dostop do zemljišč. Za financiranje gradnje zadruga pridobi sredstva iz občinskega stanovanjskega sklada, posojila banke, zunanje investitorje ter se prijavlja na različne razpise za povratna ali nepovratna sredstva. Uporabniki plačajo samoudeležbo. S plačilom ne postanejo lastniki, ampak najemniki/uporabniki stanovanj za nedoločen čas. Njihova najemnina je fiksna in odvisna od njihovih dohodkov in statusa.

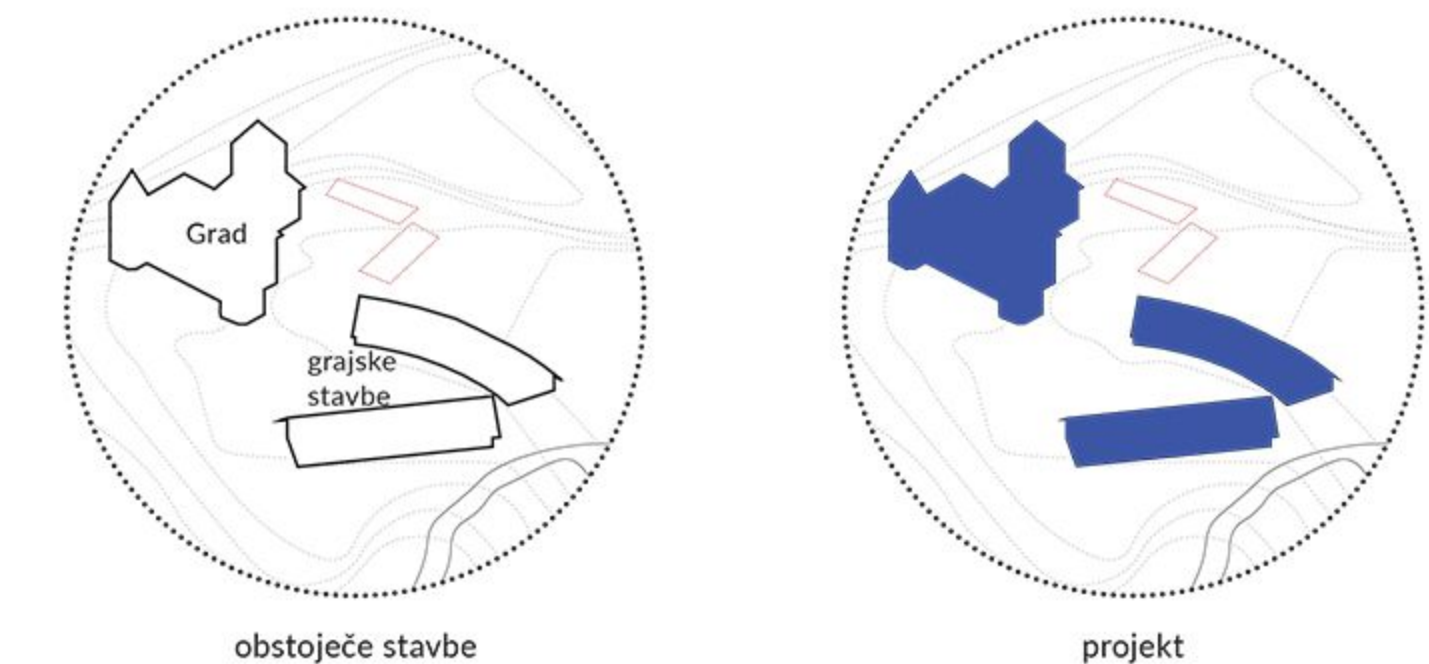
Poleg stanovanj, kompleks vključuje tudi javni program, ki zagotavlja delo prebivalcem, pri čemer se dobiček usmerja v zadruga fond.

Namen javnega programa je revitalizacija soseske in zagotavljanje manjkajočih storitev. Program bo privlačen zaradi svoje lokacije, ponudbe, arhitekture stavbe in njene okolice. Obenem bi rada poudarila, da se skladno z sodobnim načinom življenja (zlasti po pandemiji), trudimo uporabljati več lokalnih izdelkov in storitev.

Zadruga fond se uporablja za morebitna popravila stavbe, odplačevanje posojil ter financiranje dogodkov ali delavnic za najemnike. Celoten model postane investicija.

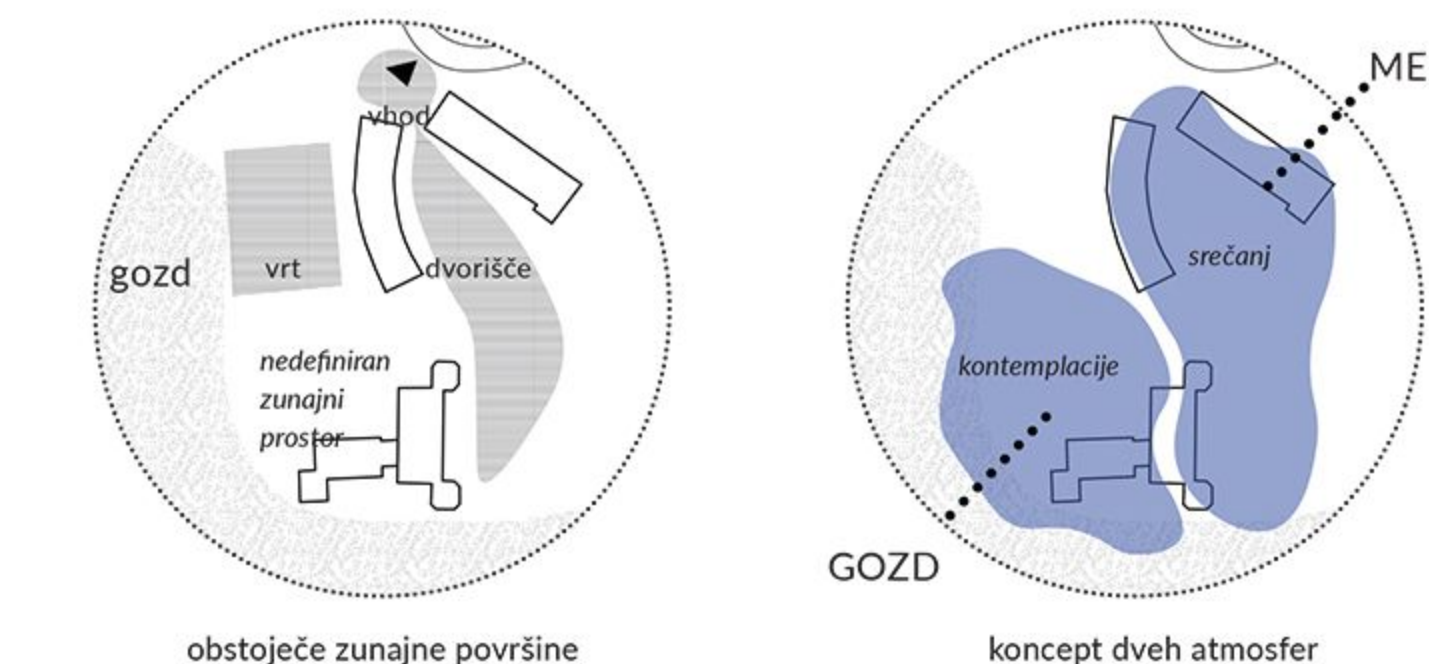
Stanovanjska zadruga je avtonomna organizacija, ki združuje ljudi in njihovo delo za dostopna stanovanja. V predlaganem primeru združuje marginalizirane ženske in matere.

KONCEPT - nivo širšega območja

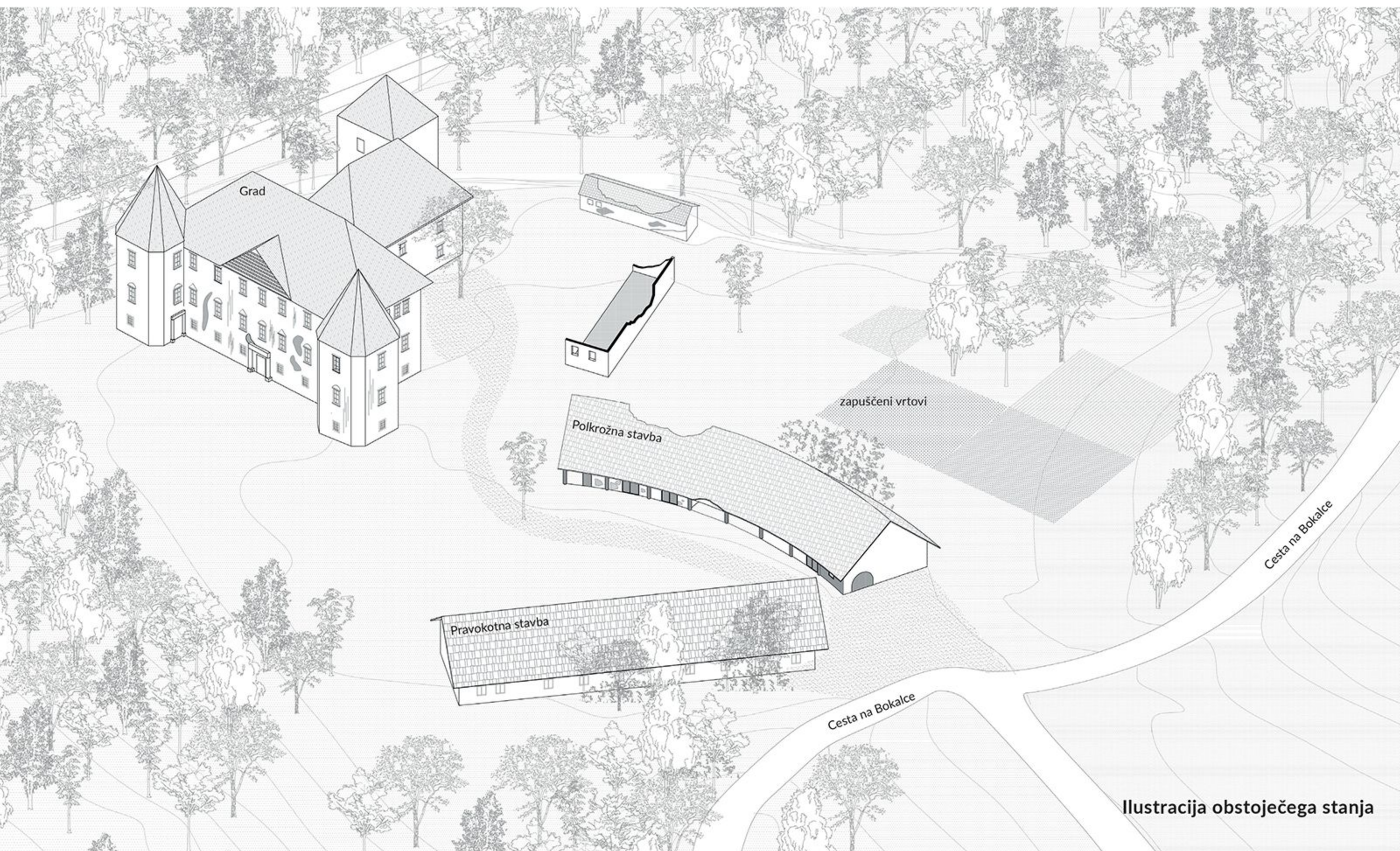
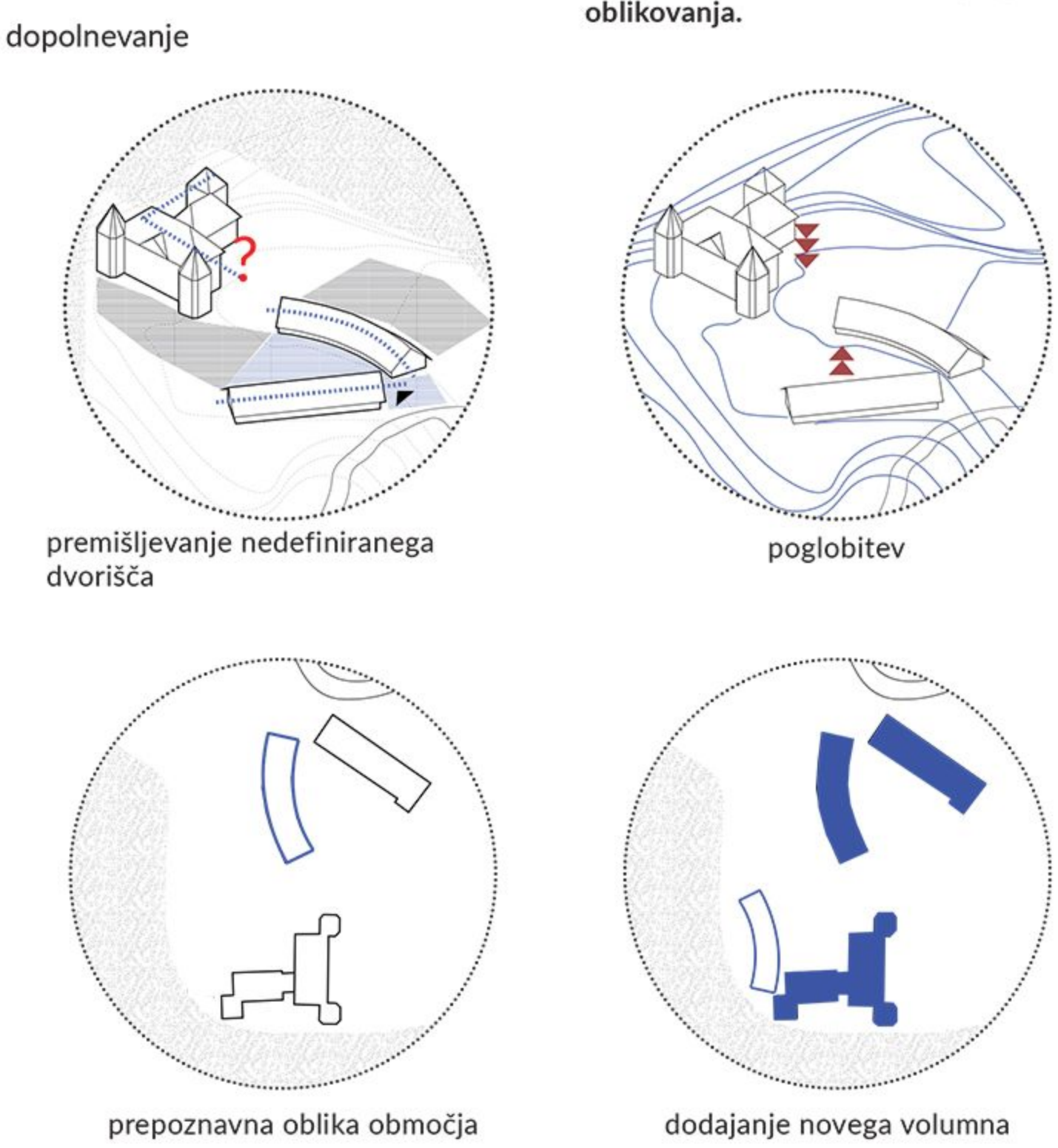
Na območju grada Bokalce trenutno stojijo tri stavbe in dve porušeni stavbi. Grad dominira v prostoru, grajske stavbe pa so nadrejene gradu.

Skozi čas so grajske stavbe bile zgrajene kot pomožni objekti gradu ter prispevale k njegovi funkciji in izrazu, vsi skupaj pa tvorijo celoto grajskega kompleksa. Porušitev obstoječih stavb pomeni zanikanje plasti zgodovine. Zared tega se grad in grajske stavbe kot celoto varujejo in popravijo.

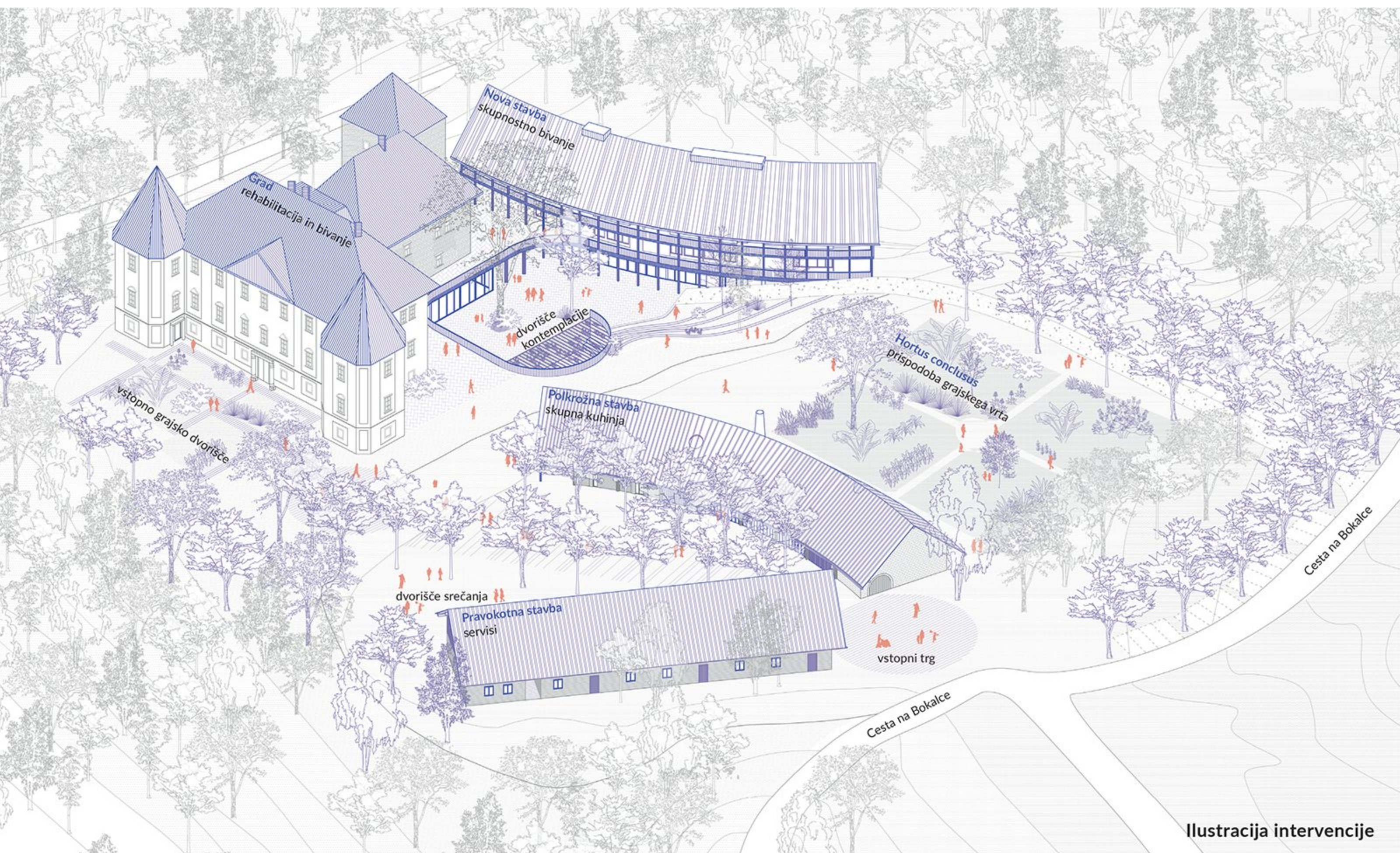

Na območju so prisotni odprte površine različne narave.

Prepoznani sta dve atmosferi na lokaciji, ki si nasprotujejo. Atmosfera javnosti in srečanja, ki se navezuje na vhod na lokacijo in, v širšem kontekstu, na mesto. Po drugi strani pa atmosfera intimnosti in kontemplacije, ki se oblikuje ob gozdu in gradu. Ti dve atmosferi sta izhodišči nadaljnjega oblikovanja.

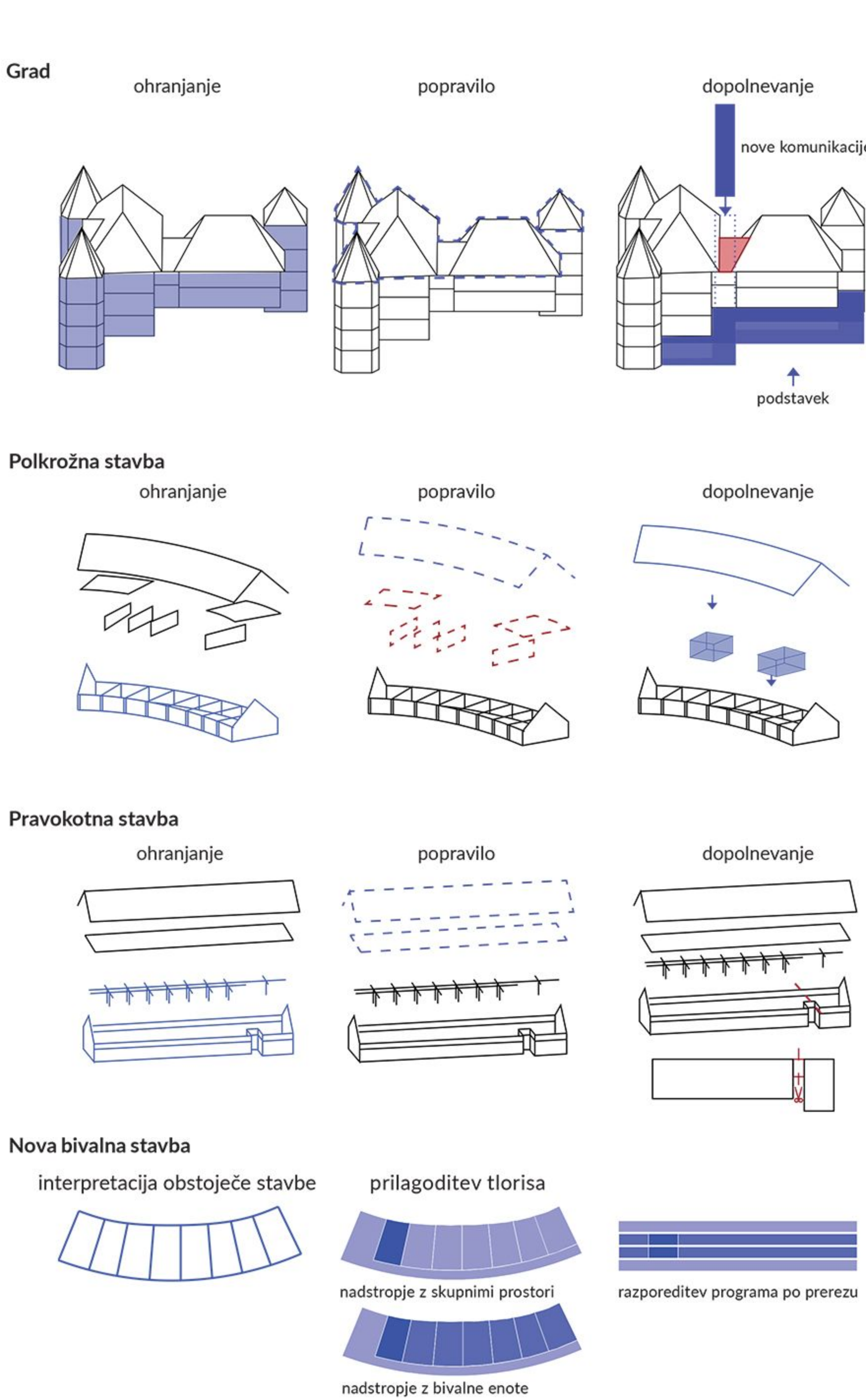

Ilustracija obstoječega stanja

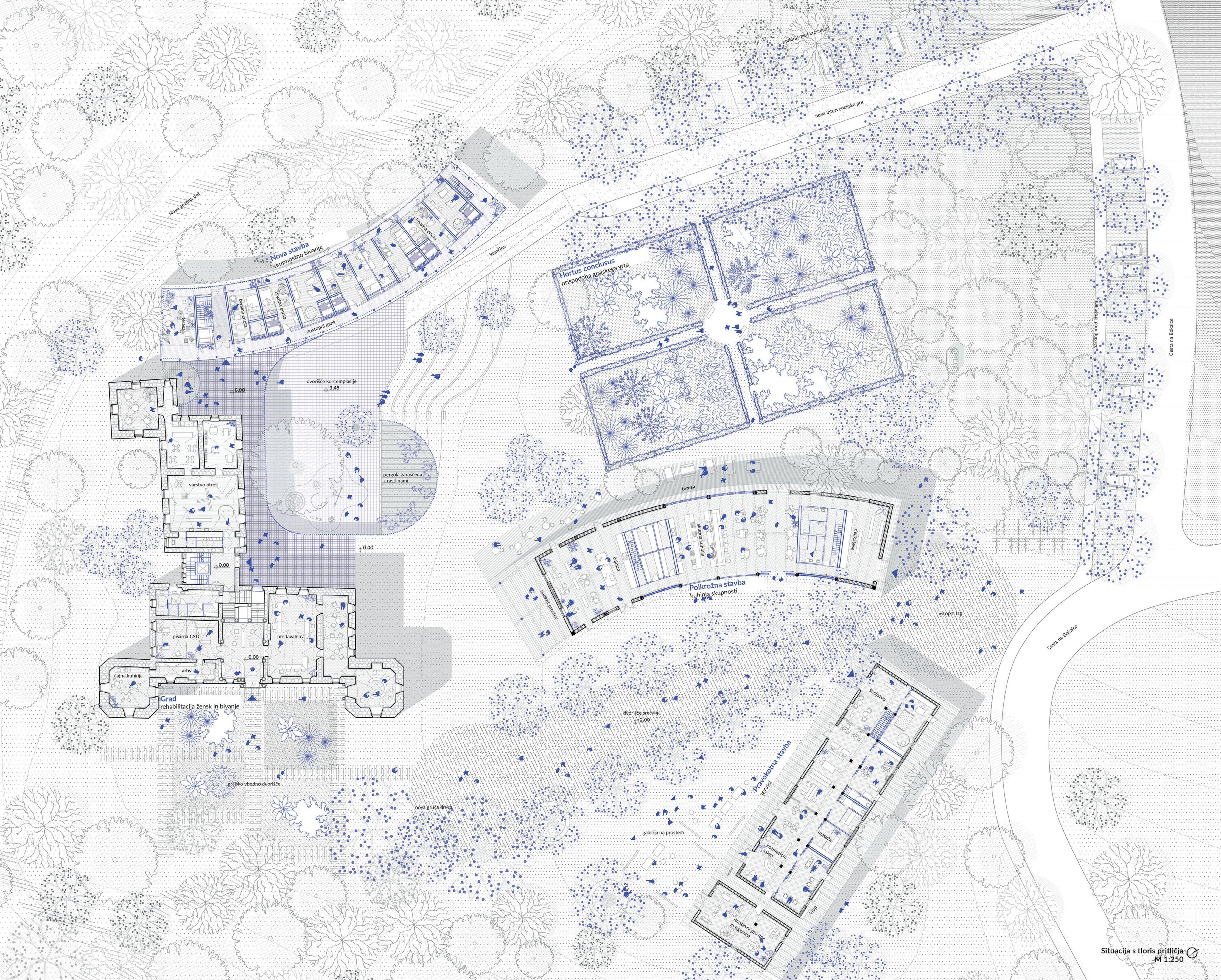

Ilustracija intervencije

KONCEPT - nivo stavbe

Novo dvorišče kontemplacije

Situacija s tloris pritličja
M 1:250

Prerez čez grad in južna fasada polkrožnega objekta
M 1:250

Prerez čez grad in novi bivalni objekt
M 1:250

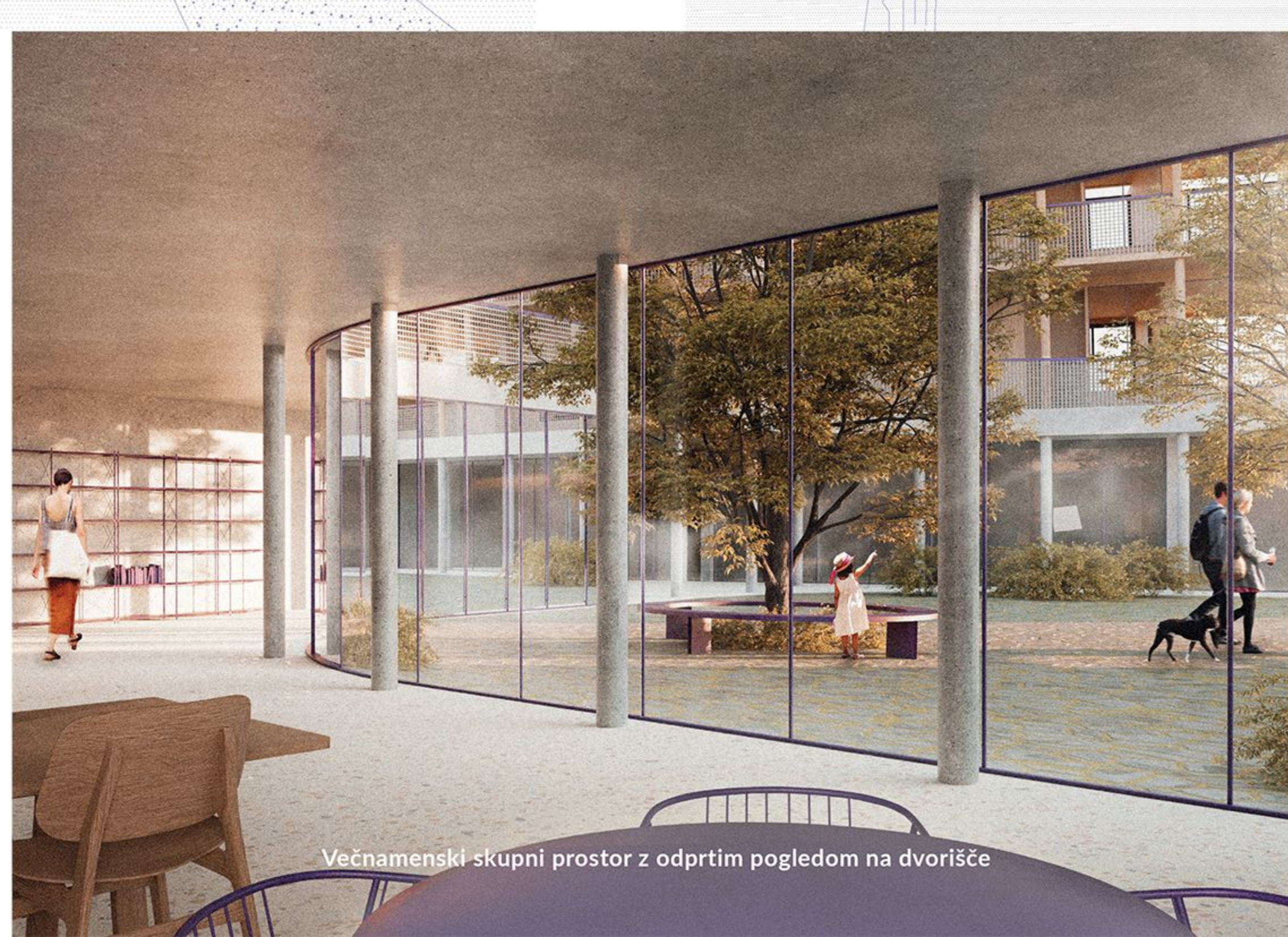
Grad dobi grajski vrt, ki vabi k druženju

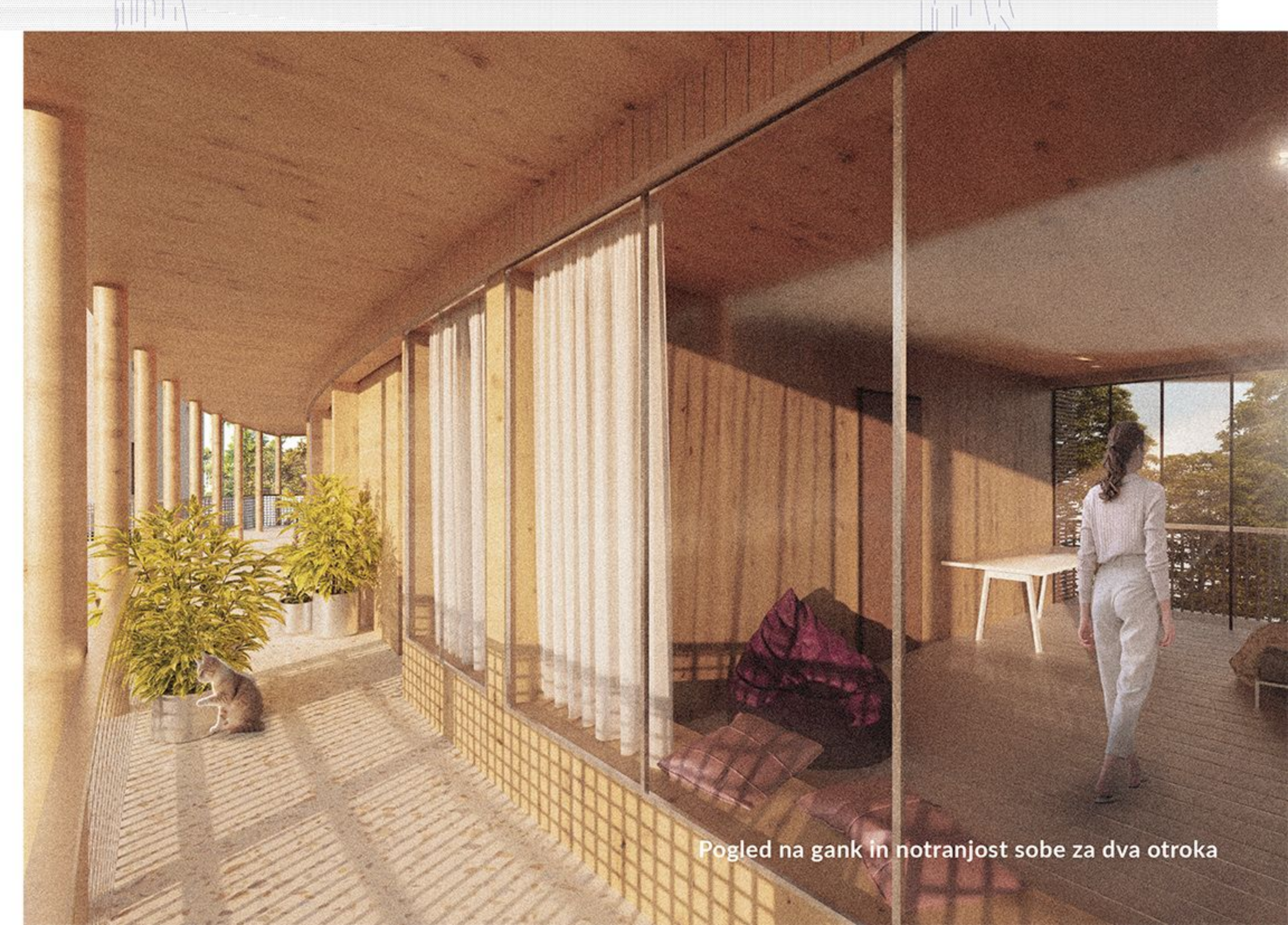
Nova arhitektura dopolnjuje grad in grajske stavbe ter tvori harmonično celoto

Dve stavbi oblikujeta vhod na lokacijo

Večnamenski skupni prostor z odprtim pogledom na dvorišče

Pogled na gank in notranjost sobe za dva otroke